SAH pentru TOTI

LEGENDE ÎN LITERATURA ŞAHISTĂ

De la „Cartea regilor" lui Firdusi, la Caïssa, muza şahului

În decursul unui mileniu şi jumătate de cînd şahul a trecut graniţele Indiei pentru a cuceri lumea, mulţi poeţi şi scriitori s-au inspirat din legendele lui pentru a crea opere literare. Unele dintre ele s-au pierdut şi li se aminteşte doar titlul în cîte un manuscris, altele — lipsite de valoare artistică — au căzut în uitare. Doar cîteva s-au impus şi au reuşit să biruiască timpul, aducînd astfel pînă la noi, peste secole, comori de nobile şi profunde sentimente, aidoma jocului ce le servea drept subiect.

Prima şi probabil cea mai remarcabilă operă literară care abordează tema şahului este fără îndoială nemuritoarea „Carte a regilor" în care vestitul poet Firdusi (secolul XI) povesteşte într-o sută de mii de versuri istoria regilor persani pînă la cucerirea ţării de către arabi. Acest poem epic de mare întindere cuprinde un capitol sub titlul „Gav şi Talhand" în care este redată una dintre legendele mai puţin cunoscute privind apariţia jocului de şah. Această legendă spune că şahul ar fi fost inventat de către nişte învăţaţi pentru a putea povesti cu ajutorul lui mamei prinţului Talhand modul cum acesta a pierit, fără a fi învins, în lupta cu oştile fratelui său geamăn Gav.

Cum e şi normal, datorită faptului că originea şahului se pierde undeva departe în negura vremurilor, numărul legendelor despre începuturile lui este foarte mare. Chiar Firdusi mai dă o variantă în „Cartea regilor", iar povestea binecunoscută a brahmanului Sissa care a cerut drept răsplată pentru inventarea şahului un bob de grîu pentru prima căsuţă a tablei, două pentru a doua, patru pentru a treia etc., în total o cantitate uriaşă exprimată printr-un număr de 18 cifre — o găsim în numeroase scrieri arabe, reluată apoi (cu diverse modificări) în nenumărate versiuni. În românește această legendă a fost povestită cu neîntrecută măiestrie de către Mihail Sadoveanu în „Povestea şahului".

Evul mediu european a dat, în afara a foarte numeroase menţiuni în diverse balade şi epopei, cîteva opere literare interesante cu temă şahistă. În primul rînd trebuie citat poemul scris în secolul al XII-lea în Spania, în limba ebraică veche, de către Rabbi Abraham Abn Ezra, medic, astrolog şi poet, tradus mai tîrziu în limba latină de către Thomas Hyde.

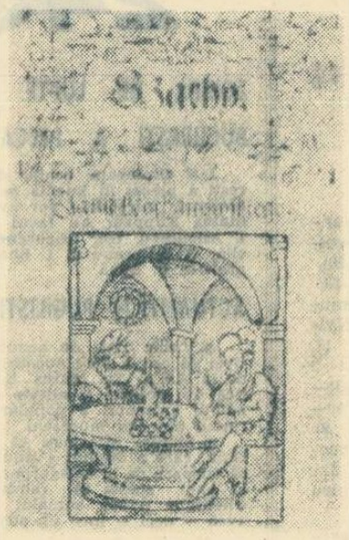

Foarte interesantă este de asemenea minunata Saga scandinavă despre eroul popular Fritjof. Această Saga, datînd din secolul XII—XIII a circulat multă vreme în tradiţie orală. Abia în secolul al XIX-lea poetul suedez Isaia Tegner i-a dat o strălucită formă literară, făcînd-o celebră în toată lumea. Cel de-al şaselea cînt al acestei Saga se numeşte „Fritjof joacă şah" şi descrie o partidă între erou şi prietenul său Björn. În timpul jocului apare bătrînul Hilding care-i aduce veşti. Între ei se desfăşoară o discuţie foarte interesantă în care este folosită cu abilitate terminologia şahistă.

O altă operă literară a Evului mediu care se remarcă prin originalitate este poemul „Şahul" scris în limba poloneză de către Jan Kochanowski şi tipărit la Krakovia în jurul anului 1564. În şase sute de versuri este povestită dramatica luptă care se dă pe tabla de şah între doi tineri nobili, Fedor şi Bojul, pentru mîna fiicei regelui Danemarcei, Tarses. Descrierea este animată, plină de momente de „suspensie". La un moment dat survine un „pièce touchée" — Bojul atinge o figură şi Fedor vrea să-l oblige s-o mute, dar acesta pretinde că nu este adevărat. Mai tîrziu, un cal care fusese schimbat reapare în mod „nereglementar" şi Bojul este făcut de ruşine. În sfîrşit, după multe alte peripeţii, partida se întrerupe. Fedor este pierdut şi aşteaptă plin de tristeţe zorile. Dar Anna, fiica regelui, îl iubeşte pe Fedor şi nu este dispusă să accepte hotărîrea soartei. Ea se strecoară pe ascuns în camera în care sînt închise, sub străşnică pază, tabla şi figurile cu partida întreruptă şi, după lungi căutări schimbă poziţia unui turn şi o dată cu aceasta şi întreaga situaţie. Prevenit, a doua zi Fedor se gîndeşte îndelung şi descoperă în cele din urmă matul în 3 mutări „compus" de prinţesă...

O partidă asemănătoare se desfăşoară şi în poemul „Scacchia ludus" scris în limba latină de Hyeronimus Vida, episcop de Alba, pe la 1525. Aici însă adversarii erau zei: Apollon şi Mercur, ceea ce însă nu-i împiedică de loc să recurgă (cu ajutorul altor zei prezenţi) la tot felul de şiretlicuri, între care şi clasicul truc al reapariţiei pe tablă a unei figuri eliminate din joc...

Nu putem încheia această scurtă trecere în revistă fără să pomenim despre poemul „Caïssa" al lui William Jones (secolul XVIII), care constituie actul de naştere al muzei şahului. Ca şi la Vida, poemul lui Jones are un caracter mitologic. Zeul războiului, Marte, reuşeşte să cucerească pe driada Caïssa numai după ce inventează jocul de şah. De atunci, în lipsă de ceva mai bun, şahiştii au adoptat-o pe Caïssa ca muză a lor, cinste la care biata driadă probabil că n-a visat niciodată...

În epoca noastră lucrările literare cu subiect şahist s-au înmulţit, în raport direct cu creşterea popularităţii şi răspîndirii jocului. Ele au părăsit legenda şi naivul cavalerism al Evului mediu pentru realismul şahului modern. Dar despre aceasta, cu alt prilej.

Rubrică de

S. Samarian

În 5 minute...

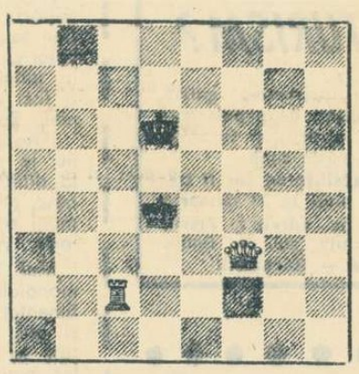

De data aceasta credem că nu veţi avea, în nici un caz, nevoie de atîta timp pentru a rezolva această veche problemă a lui G. Carpenter. Dacă veţi descoperi modul cum dă albul mat în 2 mutări în decurs de 30 de secunde, înseamnă că sînteţi un dezlegător excepţional. Maximum 2 minute vor fi, credem, suficiente oricărui dezlegător cu oarecare experienţă.

Pentru orice eventualitate, dăm, totuşi, mai jos, soluţia.

Şi chiar cititorii noştri, care n-au mai „luptat" niciodată cu o problemă de şah, au şanse să nu piardă meciul prin depăşirea timpului de gîndire...

1.Df3-h3 ! Regele negru n-are decît o singură mutare: **Rd4-e4,** la care urmează mat prin **2.Tc2-e4.**

MIC LEXICON ŞAHIST

BATERIE — termen din problemistica şahistă care defineşte poziţia a două figuri pe aceeaşi linie, dintre care cea aflată în spate este cu bătaie lungă (Damă, Turn sau Nebun). Deplasarea figurii care se află în faţă deschide linia de acţiune a figurii cu bătaie lungă aflată în spate, — pune în funcţie „bateria". Bateriile pot fi de mai multe feluri (albe, negre, mixte etc). Exemplu de baterie (schemă): Alb: Te1, Ce4. Negru: Re8. Cele două figuri albe formează o baterie. Deplasarea calului e4 deschide linia de acţiune a Te1 asupra regelui advers.

BEHTING K. K. (1867—1942) şi *J.K.* (1856—1946) Renumiţi maeştri şi compozitori de probleme şi studii letoni au dobîndit o faimă mondială sub numele de „fraţii Behting". Lor li se datoreşte analizarea amănunţită a Gambitului Leton (1.e4 e5 2.Cf3 f5) ca şi o serie de studii remarcabile.

BELGRAD (Gambitul) Variantă a Deschiderii celor patru cai, analizată în anii 1945—46 de şahiştii din Belgrad. Ea survine după mutările *1.e4 e5 2.Cf3 Cc6 3. Cc3 Cf6 4.d4 e:d4 5.Cd5* şi duce la complicaţii tactice foarte mari, în general favorabile albului. Cel mai bine pentru negru este să refuze gambitul jucînd 5...Ne7.

BERGER Johann (1845—1933) Renumit maestru austriac care s-a distins în special prin analizele sale în domeniul finalelor. Lucrarea sa „Theorie und praxis der Endspiele" (Teoria şi practica finalelor) este clasică şi a pus bazele studierii organizate a acestei faze a partidei de şah. Berger s-a remarcat şi în domeniul problemelor de şah fiind unul dintre fondatorii şi teoreticienii aşa-numitei şcoli vechi germane. A fost timp de mulţi ani redactorul celei mai vechi reviste de şah din lume „Deutsche Schachzeitung".

Mat în şase mutări !

În şahul modern combinaţiile cu sacrificiu de Damă constituie o raritate. Lucrul nu este de mirare avînd în vedere tehnica actuală a apărării. De cele mai multe ori catastrofele imediate pot fi evitate şi avantajele nu pot fi realizate decît în finaluri mai mult sau mai puţin lungi, în care tehnica joacă rolul principal.

Şi totuşi, combinaţia rămîne partea cea mai frumoasă a şahului. Din cînd în cînd, chiar foarte tehnicii maeştri de astăzi mai greşesc şi atunci avem ocazia să vedem o partidă ca aceea care urmează:

INDIANA DAMEI

Alb: Toran — Negru: O'Kelly

Turneul de la Palma de Mallorca decembrie 1967

1.d4 Cf6 2.c4 e6 3.Cf3 Nb4+ 4. Cbd2 d5 5.a3 Ne7 6.e3 0—0 7.Nd3 c5 8.d:c5 N:c5 9.0—0 a5 10.b3 Cc6 11.Nb2 De7 ?

Pînă aci negrul a jucat mutări normale, în spiritul poziţiei. Ultima mutare constituie însă o greşeală care permite albului să obţină slăbirea poziţiei de pioni a rocadei.

12. N:f6 ! g:f6

După 12...D:f6 13.c:d5 e:d5 14.Dc2 negrul pierde un pion din cauza dublei ameninţări la h7 şi c5.

13.c:d5 e:d5 14.Ch4 ! (Începutul atacului pe flancul regelui) **14...Cc5 15.Nf5 ! Cg6 16.Db5 Td8 17.Cdf3 Ne6 18.Cd4 !**

Toate punctele tari din centru şi de pe flancul regelui sînt controlate acum de alb. O'Kelly încearcă să-şi uşureze apărarea prin schimburi, dar aceasta nu este de prea mare folos.

18...N:d4 19.e:d4 N:f5 20.C:f5 De4 (Cu ameninţarea D:g2+ urmat de Cf4+) **21.g3 ! De6** (Un mat interesant ar fi survenit după 21...Te8 22.Tae1 D:e1 23.Dh6. Dama neagră trebuie să atace tot timpul calul f5) **22.Tae1 Dd7 23.Te3 Rh8** (Pentru a para ameninţarea Tf3 urmat de Dh6) **24.g4 ! Tg8** (Vezi diagrama. Nu mai exista apărare suficientă contra ameninţării 25.Th3 Cf8 26. Dh6. Acum Toran are ocazia să încheie partida anunţînd un spectaculos **mat în 6 mutări**, începînd cu un sacrificiu de damă).

— Vezi că într-un minut vine „fraierul" să joace cu maşina. Bagă-te înăuntru şi bate-l repede...

DE-ALE MAŞINII ELECTRONICE

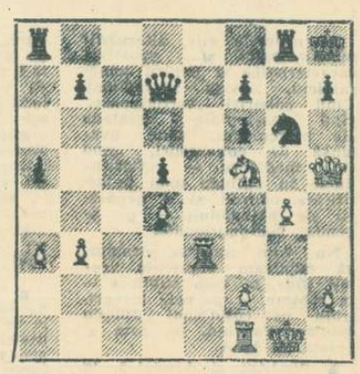

25.D:h7+ !! R:h7 26.Th3+ Ch4 27. T:h4+ Rg6 28.Th6+ Rg5 29. f4+ R:g4 30.Ce3 mat.

Reuniunea celor mai buni arbitri de polo

Tradiţionala întîlnire a celor mai buni arbitri de polo de pe continent va fi găzduită în acest an de ţara noastră. Consfătuirea internaţională a cavalerilor fluierului, patronată de E.W.P.C. (Comitetul european de polo) din cadrul L.E.N. se va desfăşura în zilele de 9, 10 şi 11 februarie, la Braşov. Cu o zi înainte, Comitetul european se va reuni într-o şedinţă specială pentru a pune la punct ordinea de zi a acestei Consfătuiri.

La reuniunea de la Braşov se contează pe o participare de aproximativ 40 de arbitri din majoritatea ţărilor europene. Printre cele mai marcante personalităţi care vor fi prezente în aceste zile în oraşul de sub poalele Timpei, distingem pe **Ante Lambaşa** — vicepreşedinte al F.I.N.A. şi preşedinte al Comitetului european de polo, **J. Dirnweber** (Austria), **N. Malin** (U.R.S.S.), **G. Zorowka** (R. D. Germană) — membri ai Comitetului ş.a.

Primele întreceri ale copiilor

La piscina Floreasca s-a desfăşurat primul concurs de înot pentru copii al anului. Iată cîştigătorii probelor:

Anca Groza 58,3 la 66 m bras şi 54,3 la 66 m delfin; **Simion Crăciun** 63,5 la 66 m bras; **Anca Pop** 56,1 la 66 m spate; **Adrian Horvat** 55,7 la 66 m spate; **Teodor Nicolae** 50,4 la 66 m delfin şi 1:12,7 la 100 m liber; **Rodica Lungu** 52,4 la 66 m liber; **Luis Şoptereanu** 47,7 la 66 m liber; **Ingrid Hesaun** 1:33,1 la 100 m bras; **Gabriel Popovici** 1:29,4 la 100 m bras; **Eugenia Cristescu** 1:21,3 la 100 m liber; **Adrian Horvat** 6:07,8; **Luis Şoptereanu** 2:00,0 la 133 m mixt.

Concursuri... Rezultate...

● **Patinoarul natural** din Parcul tineretului din Turda a găzduit, în organizarea C.O.E.F.S. şi a Consiliului pionieresc, un concurs de viteză pe distanţele de 100, 200, 400 şi 500 m. Şi-au disputat întîietatea aproape 300 de elevi din C. Turzii şi şcolile din localitate. S-au remarcat Elena Fărcăşan, Felix Merşei, Elisabeta Szabo (C. Turzii), Marcela Dana Iliescu, Gheorghe Sorin, Vasile Bocan, Daniel Lup, Nicolae Nicoară şi Justin Pirjol (Turda), care au ieşit învingători în probele respective.

Cîştigătorilor le-au fost acordate premii şi diplome.

● Pe pista amenajată în parcul oraşului Cluj s-a desfăşurat etapa **regională a campionatului republican.** În foile de concurs au figurat 50 de seniori, juniori şi copii, reprezentînd C.S. Agronomia şi C.S.M. Cluj.

Gheaţa, cu denivelări pe unele porţiuni, nu a permis înregistrarea unor rezultate valoroase. De aceea, iese în evidenţă şi mai pregnant comportarea talentatului nostru patinator Gh. Varga (Agronomia Cluj), care a parcurs 3 000 m în 5:45,9, rezultat ce reprezintă un nou record la juniori cat. 15—16 ani (v.r. — 5:46,0). Se cuvine să mai remarcăm pasionantele dueluri T. Gagesch (Agronomia) — A. Boer (C.S.M.) şi Roxana Salade (C.S.M.) — Maria Dulamă (Agronomia).

Iată campionii: *seniori* — Eleonora Laurenţiu (Agr.), Alex. Spitzer (Agr.); *juniori 17—18 ani:* Valentin Chintoan (C.S.M.), T. Gagesch (Agr.); *juniori 15—16 ani:* Maria Băroiu (Agr.), Gh. Varga (Agr.); *copii 13—14 ani:* Roxana Salade (C.S.M.), I. Simon (C.S.M.); *copii 11—12 ani:* Z. Zekely (C.S.M.).

● **Viteziştii** Cristea Tracher, Anelise Ştefani, Andrei Okoş şi Laurenţiu Căplescu (toţi de la Dinamo Braşov) se află la Zakopane, pentru a participa la un concurs programat la sfîrşitul lunii. Sportivii braşoveni sînt însoţiţi de antrenorul E. Urlich.

Georgeta Băncilă (Dinamo Braşov), un autentic talent al schiului nostru feminin

Foto: A. NEAGU

„Cupa F.R.H." şi „Cupa Sportul"

Federaţia de specialitate a întocmit programul de desfăşurare a jocurilor din faza intercentre şi din turneele finale ale „Cupei F.R.H." (echipele de seniori) şi „Cupei Sportul" (formaţiile de juniori). Conform regulamentului, în aceste etape vor evolua echipele cîştigătoare ale fiecărui centru. În „Cupa F.R.H." sînt prevăzute cîte două meciuri (tur-retur), iar în „Cupa Sportul" calificarea va fi decisă de o singură partidă. Iată programul jocurilor:

JUNIORI: Tg. Mureş — Oradea; Cluj — Baia Mare; Constanţa — Bacău; Galaţi — Iaşi; Ploieşti — Petroşeni; Bucureşti — Braşov şi Banat — Craiova;

JUNIOARE: Oradea — Tg. Mureş; Cluj — Baia Mare; Banat — Craiova; Constanţa — Bacău; Ploieşti — Petroşeni; Bucureşti — Iaşi; Galaţi — Braşov.

Aceste partide vor avea loc în ziua de 28 ianuarie pe terenurile primelor formaţii.

SENIORI: Bacău — Iaşi; Galaţi — Constanţa; Tg. Mureş — Baia Mare; Braşov — Cluj; Banat — Oradea; Bucureşti — Petroşeni; Ploieşti — Craiova.

SENIOARE: Bacău — Iaşi; Constanţa — Ploieşti; Tg. Mureş — Oradea; Banat — Craiova; Cluj — Baia Mare; Braşov — Petroşeni; Galaţi — Bucureşti.

Meciurile respective au fost programate pentru zilele de 3 şi 4 februarie.

● Etapele finale ale *„Cupei F.R.H."* vor avea loc între 1 şi 3 martie la Cluj (masculin) şi Tg. Mureş (feminin), iar cele ale *„Cupei Sportul"* între 16 şi 18 februarie, la Bucureşti.

● Sala Dinamo va găzdui duminică un bogat program handbalistic, cuprinzînd meciuri de juniori şi seniori. Dimineaţa, de la ora 8,30, vor avea loc partidele: *Şc. sp. Buzău — Şc. sp. Petroşeni (f), Liceul nr. 1 Ploieşti — Şc. sp. Petroşeni (b), Şc. sp. 1 Buc. — Liceul nr. 2 Iaşi (f)* şi *Dinamo Buc. — Liceul nr. 2 Braşov* (b), toate în cadrul *„Cupei Sportul"*.

● În etapa a IX-a a „Cupei F.R.H." (faza orăşenească) vor avea loc de la ora 13.30 în sala Dinamo următoarele meciuri: *Inst. Construcţii — Voinţa* (m), *Recolta — Universitatea* (m) şi *Rapid — Rafinăria Teleajen* (m). Ultimele întîlniri, *Progresul — Rapid* (f) şi *Steaua — Dinamo* (m) se vor disputa joi 1 februarie, în sala Floreasca, de la ora 17.

● Iată cum arată clasamentele celor două turnee bucureştene din cadrul „Cupei F.R.H.", înaintea ultimelor partide:

MASCULIN: 1. Steaua 12 p, 2. Universitatea 10 p, 3. Dinamo 8 p, 4. Politehnica 8 p, 5. Rapid 5 p, 6. Voinţa 4 p, 7. Recolta 3 p, 8. Inst. Construcţii 0 p; FEMININ: 1. Universitatea 12 p, 2. Rapid 12 p, 3. Confecţia 12 p, 4. Progresul 9 p, 5. I.C.F. 7 p, 6. Şc. sp. 2 6 p, 7. A.S.E. 4 p, 8. Voinţa 4 p, 9. Politehnica 2 p.

(R. V.)

PANORAMIC SPORTIV INTERN

(Urmare din pag. 1)

mată în acest sfîrşit de săptămînă va mai descreţi frunţile şi va oferi mai multe probe de frumuseţe şi tehnicitate.

● Gimnastica îşi continuă, nestingherită, hibernarea. Peste tot, pregătiri. Nicăieri, concursuri! Nicăieri demonstraţii! Să ne mirăm că pe parcursul „sezonului mort" apar plictiseala, lipsa de interes, de pasiune? De ce, oare, trebuie să aşteptăm totul verii pentru a consemna o intensă activitate competiţională în gimnastică? Nu este vorba de cei cîţiva sportivi fruntaşi — destul de puţini — ci, mai ales, de gimnaştii din diferitele regiuni ale ţării care, total nejustificat, copiază programul federaţiei de specialitate. Şi, dacă acolo nu scrie nimic despre competiţii în cursul iernii, atunci de ce să ne legăm la cap?...

● Handbalul a găsit — spre deosebire de volei, baschet, rugby ş.a. — soluţii care nu înţelegem de ce nu sînt generalizate: Cupa F.R.H. şi Cupa ziarului „Sportul" — competiţii care asigură continuitate şi stimulează pregătirea juniorilor şi seniorilor. Sînt, poate, unele scăderi în desfăşurarea acestor competiţii, dar — fără îndoială — că este mult mai bine aşa decît să aştepţi primăvara!

Mai ales că în ultima vreme, în fazele finale, cele două competiţii de handbal au căpătat, evident, un plus de interes şi de calitate.

● Patinajul se semnează în continuare pe agenda competiţională a săptămînii. După întrecerile seniorilor şi juniorilor mari, pe care le-am urmărit cu gîndul la Grenoble şi la marile confruntări ale anilor viitori, ni se adresează tentanta invitaţie la campionatele republicane ale copiilor şi juniorilor mici şi — pentru prima oară — (prilej, deci, de a ura succes) la întrecerile începătorilor.

Drumul performanţelor trece, cu certitudine, pe la izvorul sănătăţii!...

● Tot despre alternanţe. După o săptămînă foarte bogată în concursuri interne la schi, acum un program extrem de sărac — o competiţie la Semenic („Cupa regiunilor" pentru sportivi de categoriile a II-a şi a III-a), Cupa Dinamo la fond şi, probabil „Cupa Căraimanul", la Buşteni. Cam puţin pentru un sezon „plin", cu zăpadă multă în întreaga ţară. Peste puţin o să-i ducem dorul..

● Duminică încep „Internaţionalele" de tenis de masă. Evenimentul reţine atenţia în mod deosebit. Pentru că, în sala Floreasca, vom vedea multe din cele mai bune palete ale Europei şi ale lumii: Kim Cian Ho, Eberhard Scholer, Stanislas Gomcskov, Hans Alser, Istvan Korpa, Svetlana Grinberg, Mary Wright, Agnes Simon, Eva Koczian, Edith Bucholz. Pentru că în compania unor adversari de certă valoare mondială vom putea urmări evoluţiile (sperăm încununate de succes) ale echipelor noastre care cuprind nume consacrate în tenisul de masă internaţional — Maria Alexandru, campioana Europei, Giurgiucă, Negulescu, Covaci, Şindeanu, Eleonora Mihalca, Carmen Crişan, Viorica Ivan...

Aşteptăm cu multă nerăbdare „internaţionalele" şi pentru altceva. Pentru un lucru pe care nu l-am înţeles multă vreme. De patru ani nu au mai fost organizate la noi (să mai reamintim oare poziţia fruntaşă pe care o deţinem pe plan internaţional?) competiţii de asemenea amploare. Am vrea să credem că pasul făcut acum va da federaţiei de specialitate tăria şi stăruinţa de a milita mai mult pentru ca tradiţia „internaţionalelor" să fie respectată.

● Acalmie şi în activitatea competiţională internă de volei. Un motiv în plus să ne întrebăm la ce sînt — de fapt — folosite sălile de sport din diferite oraşe dacă gimnastica, baschetul, luptele, halterele şi — după cum vedem — voleiul sînt doar musafiri?

Este drept, echipele fruntaşe — Dinamo (masculin şi feminin) şi Steaua (masculin) — sînt angajate, duminică, în optimile de finală ale „Cupei campionilor europeni" şi urmează să-şi dispute, la Belgrad, Istanbul şi Tel Aviv calificarea pentru etapa superioară a competiţiei, dar de ce nimic altceva pe plan intern? Ce-ar fi ca iniţiativa federaţiei de handbal să fie urmată şi de activităţi care răspund de activitatea voleiului nostru? Sau, măcar, să fie studiată!

★

Lipsesc, din panoramicul nostru obişnuit, destul de multe „litere", sporturi în care se face foarte puţin pentru ca şi în lunile de iarnă sălile şi — de ce nu — stadioanele să fie din plin folosite. Am saluta cît mai multe sugestii şi, mai ales, iniţiative.

P. S. Aflăm rezultatele a 2—3 jocuri amicale de fotbal. Numai atît! Credeam că noul sistem competiţional va stimula această importantă formă de pregătire, dar — ca şi altădată — se pare că ne-am înşelat.

D. G.

DIVIDE ŞI DIZOLVĂ

Tradiţia sportivă a unui oraş se făureşte de-a lungul deceniilor. Dar ea poate fi diluată şi dizolvată în cîţiva ani, chiar în cîteva luni.

Metodele sînt multiple şi nu e nevoie de spiritul analitic al lui Machiavelli pentru a le descoperi şi pune la punct.

E de ajuns să existe o crasă doză de nepăsare. E de ajuns să dispară cîteva din vîrfurile disciplinei respective datorită racolerilor veniţi din alte oraşe, datorită plictiselii sau, pur şi simplu... reumatismului. E de ajuns uneori să se defecteze caloriferul sau să se repare podeaua unei săli de antrenament.

Există însă un mijloc mai puţin stereotip şi, de ce n-am recunoaşte-o, paradoxal. El e demn dacă nu de Nicolo Machiavelli, măcar de celebrii iniţiatori ai politicii engleze faţă de India anilor 1900. În istorie acest mijloc (sau metodă) apare în dictonul: „Divide et impera". Există dictoane care pier o dată cu cel care le-a creat. Există şi altele care nu pier, ci doar se transformă.

În sport „Divide et impera" se transformă în „Divide şi dizolvă".

Timişoara are echipe bune (Universitatea, cu pepiniera ei Liceul nr. 4, Constructorul, Universitatea II) dar nici una foarte bună. Dictonul i se potriveşte ca o mănuşă.

Dar acolo unde aplicarea lui „Divide şi dizolvă" devine aproape clasică e handbalul feminin din Tg. Mureş.

Odinioară (oh, cîţi ani par să fi trecut de-atunci) avantaje profesionale.

Odinioară, în sfîrşit, considerînd o cinste a participa la echipa de club divizionară, acum acuzînd boli şi accidente pentru a nu participa la ea.

Aplicînd dictonul, ducînd în campionat excelenta echipă Mureşul (Sălăgeanu, Irina Nagy, Elena Nagy, Szasz, Preda etc.) acum prezentînd cîteva formaţii banale.

Odinioară avînd, peste orgoliile diverselor echipe, un spirit unic de echipă divizionară, acum înlocuit de spiritele diverselor (citeşte „adverselor") echipe.

Odinioară educînd pasiunea, dăruirea pentru sport, acum stimulînd apetitul de echipele din Tg. Mureş tind să se transforme în ipotetice coroane de premianţi pentru împodobirea capetelor antrenorilor.

Dar, din păcate — teritorial, numeric, tradiţional, omenesc şi logic — Tg. Mureşul nu are decît nouă sau zece jucătoare bune. Cu care nu se pot forma nouă sau zece echipe bune.

Nici măcar trei sau patru.

Ci UNA.

Dar această echipă foarte bună nu se poate constitui (aşa cum se constituise în urmă cu cîţiva ani, sub conducerea lui Arcadie Kamenitchi) dacă împotriva argumentelor de tradiţie, logică etc. (mai sus pomenite) trei, patru, cinci, şase, şapte antrenori trag fiecare spuza pe turta lui, confundînd linia orizontului cu demarcaţia terenului de joc.

Un asemenea orizont e însă prea îngust pentru echipe mari. Se pot doar dilua, dizolva în ei echipele bune. Se poate distruge tradiţia.

Demonstrînd încă o dată aplicarea dictonului (căruia nu i se pot sustrage nici alte oraşe în afară de Tg. Mureş şi nici alte discipline în afară de handbal): *Divide şi dizolvă.*

Camil BACIU

DAR, DE FAPT